

La música d'ahir, per a demà

L'ensenyament de música tradicional a les comarques gironines

L'escola de música Conrad Saló de la Bisbal o l'escola de música i cobla Santa Maria de Blanes són dos grans referents de l'ensenyament de la música de cobla, tot i que també cal parlar de l'AulaTradi de Salt i de l'escola El Foment de Girona, centrades a perpetuar el pertinent coneixement de la música popular catalana.

Text > ANNA PI VILÀ, historiadora

Avui, la transmissió de la música tradicional està garantida a les comarques gironines amb l'oferta que proposen diversos centres educatius. En són exemples l'escola municipal de música Conrad Saló de la Bisbal, l'escola de música i cobla Santa Maria de Blanes, l'escola El Foment de Girona, l'AulaTradi de Salt, el centre autoritzat d'ensenyaments artístics professionals de música de Palafrugell, l'escola municipal de música Antoni Agramont de Castelló d'Empúries o l'escola municipal de música Xavier Montsalvatge d'Olot. En aquesta ocasió hem pogut parlar amb representants de les quatre primeres. Xavier Pallàs, director de l'Escola d'Olot, també incideix en l'ensenyament de la música tradicional a Olot en el seu article.

La Bisbal i Blanes, les més longeves

L'escola municipal de música Conrad Saló de la Bisbal i l'escola de música i cobla Santa Maria de Blanes són dos centres de referència pel que fa a l'ensenyament de la música de cobla. Ambdós tenen un gran recorregut. De fet, el primer celebra enguany el quarantè aniversari del seu naixement i, malgrat la incertesa que comporta la pandèmia, Eduard Prats i Ferran Miàs —professors de l'escola— estan programant un conjunt d'actes que s'haurien de concentrar entre l'aplec internacional d'enguany (que té lloc

>> Taller de ball de bastons, a El Foment de Girona. (Foto: ESCOLA EL FOMENT)

el segon cap de setmana de juny a l'Alguer i que donaria el tret de sortida a l'aniversari) i l'aplec del 2022: actuacions d'antics alumnes (possiblement per generacions a fi de complir amb les restriccions pel nombre de persones), una exposició, actuacions de La Principal de la Bisbal i la Bisbal Jove o concerts de grans referents musicals de la vila, com Miquel Abras o Mazoni. I, entre altres activitats, la revista *Som* té previst dedicar vuit capítols a l'escola, amb l'objectiu que acabin formant part d'un llibre que es preveu editar. El pes de l'escola en el sector és innegable.

Blanes també té solera, després d'apostar per l'ensenyament de la música de cobla i perpetuar, així, la iniciativa del pare Joaquim Alqueza amb la creació de la cobla del col·legi de Santa Maria ara fa cinquanta anys. La proposta educativa d'aquestes sòlides escoles és diversa: des de cursos de sensibilització musical per als més petits fins a l'especialització en un o més instruments que s'ofereix també als adults. Un programa d'estudis de llarga durada prepara els estudiants que hi concorrin per als estudis superiors. Són nombrosos els antics alumnes que, d'una mane-

ra exclusiva o no, s'han acabat dedicant a la música.

A Salt i a Girona

Ara bé, l'ensenyament de música tradicional també inclou la transmissió d'altra música popular. L'AulaTradi de Salt i l'escola El Foment de Girona són dos centres que vetllen pel manteniment de l'ambient sonor de la música tradicional i popular dels Països Catalans. El primer té, de fet, els seus inicis en l'Aula de Música Tradicional i Popular (AMTP), que va ser impulsada pel Departament de Cultura el 1992. Després de perdre el suport institucional, l'AMTP va ser absorbida per diferents entitats segons els territoris (per exemple, n'és un hereu El Tecler, molt potent a Tarragona). A les comarques gironines, s'ha embrancat en la gestió de l'AMTP una cooperativa artística que pretén garantir una correcta transmissió del patrimoni festiu musical. En aquest sentit, tot i que l'escola està oberta a tot tipus d'alumnes, la proposta educativa, organitzada també en estudis de llarga durada, s'orienta sobretot a colles ja organitzades, amb l'objectiu d'assegurar una música popular de qualitat.

La consideració de l'ofici de músic defineix la línia pedagògica de l'AulaTradi. De fet, la superació dels estudis condueix a l'assoliment d'un títol propi (que anteriorment, amb el suport de la Generalitat, era oficial) com a instrumentista i mestre instrumentista. A banda de l'ensenyament del flabiol i el tambor, la tenora i el tible, s'hi pot aprendre a tocar altres instruments propis de la música popular, com poden ser la gralla, l'acordió diatònic, el sac de gemecs, la viola de roda i el guitarró, entre d'altres, a més de cançó i dansa.

L'escola El Foment de Girona centra esforços en la preparació dels alumnes que segueixin el programa de llarga durada en tres branques: la dansa, la glossa i la cançó tradicional. Amb una història incipient marcada per la pandèmia (va obrir les portes tot just un mes abans que comencés el confinament domiciliari del 2020), es manté ferma en la voluntat d'oferir una àmplia programació que inclou, a més, activitats extraescolars i tallers monogràfics per a tots els públics al llarg del calendari acadèmic. Tanmateix, amb l'excepció d'alguns cursos que s'han

>> L'escola de cobla Santa Maria de Blanes, en una foto promocional del 2018.

(Foto: ESCOLA DE MÚSICA I COBLA SANTA MARIA DE BLANES)

>> La cobla de l'escola Conrad Saló amb la colla Joia de la Bisbal, en una actuació al teatre Mundial a finals del 2019. (Foto: ESCOLA CONRAD SALÓ)

mantingut puntualment en línia, el centre es troba hibernant a l'espera d'un nou curs que permeti desenvolupar les classes sense interrupcions i amb les condicions socials adients per a la transmissió d'una disciplina en què el col·lectiu és essencial.

Temps de Covid

Les classes presencials han estat molt enyorades enguany en qualse-

vol d'aquests quatre centres, encara que la resta hagi procurat mantenir la presència de l'escola a distància. Amb les classes telemàtiques s'ha perdut molta capacitat d'interactuar. Fins i tot en el millor dels casos la qualitat de la xarxa ha resultat insuficient per poder garantir un so prou definit. Però, tal com manifesta Eduard Prats, a manera de consol, l'alternativa hauria estat un confinament sense música.

>> Una foto històrica dels inicis de l'escola Conrad Saló, el 1984. (Foto: ESCOLA CONRAD SALÓ)

La interacció en grup és un valor que comparteixen tots els centres, malgrat que la metodologia de cadascun sigui particular.

La naturalesa dels cursos de l'escola El Foment és necessàriament col·lectiva, però a les altres escoles també hi trobem cobles, corals, conjunts i *combos*. A més, a l'escola Conrad Saló han dut a terme una reestructuració metodològica per tal que les classes instrumentals, fins ara individuals, es duguin a terme en grups de dos estudiants o fins i tot de tres. Es valora molt positivament l'aprenentatge com a resultat de la interacció de diversos alumnes, especialment quan tenen un nivell de coneixement diferent. Tal com ja s'observava en els assaigs de la cobla, els estudiants que s'inicien aprenen dels més veterans.

La música, a plaça

En darrer terme, la finalitat de qualsevol escola de música és propiciar que l'alumne en surti amb l'habilitat de poder participar activament de la festa popular. Per tant, per als centres és necessari que l'escola superi les quatre

parets de l'edifici físic. Sortir a tocar més enllà de l'aula no només permet visibilitzar la tasca pedagògica que s'hi duu a terme, sinó que dona accés als alumnes a participar de l'espectacle de la música. En aquest aspecte, la necessitat d'autofinançament de l'escola de música i cobla de Blanes ha empès la cobla de l'escola a actuar sempre que els ha estat possible. L'ingrés a la cobla o a la banda de l'escola és voluntari, i requereix comprometre's, tant pares com alumnes, a assis-

tir a totes les actuacions contractades, però com a contrapartida proporciona als alumnes la possibilitat d'una pràctica constant (no només gràcies a les nombroses actuacions, sinó també als assaigs previs). A més, l'escola agraeix la subvenció que rep de l'Ajuntament per tocar en festes majors, cavalcades i cercaviles.

En realitat, els quatre centres mantenen vincles importants no només amb els consistoris corresponents, sinó també amb altres entitats locals,

>> Actuació conjunta de cobles durant els premis Conrad Saló. (Foto: ESCOLA CONRAD SALÓ)

>> La cobla a la Festa del Pedró, a la Bisbal. (Foto: ESCOLA CONRAD SALÓ)

i participen activament de la vida festiva del municipi. Amb motiu de l'aniversari, l'escola Conrad Saló ha establert més lligams que mai i pretén mantenir-los en el futur. Els alumnes de l'AulaTradi no només animen molts actes del barri, sinó que també participen en els balls tradicionals del dijous a la rambla de Girona. Tal com va quedar palès a la inauguració

de l'escola El Foment, a la qual va assistir el Mercader —el capgròs gironí que representa el carrer on es troba l'escola— i la seva parella, l'Argentera, participar en les activitats culturals populars també és la intenció del centre. De fet, els miralls de l'entrada de l'escola són una clara declaració d'intencions d'aquesta voluntat de permetre que l'escola surti a l'exterior

>> Interior (imatge inferior) i exterior (imatge superior) de l'escola El Foment de Girona. (Foto: EL FOMENT)

i a la inversa. Cal dir que el projecte d'El Foment inclou la creació d'un complex cultural: a més de l'escola i una sala d'actes, on té lloc una programació variada d'actes culturals, es preveu la creació d'una botiga, d'una taverna i d'una fonda on es pugui viure quotidianament la cultura popular i puguin esdevenir-se actes musicals de manera espontània.

Normalitzar la música tradicional

Malauradament, de les converses amb els representants dels diversos centres se'n desprèn la necessitat de normalitzar la música tradicional. Encara que escoles com la de la Bisbal o la de Blanes gaudeixin de bona salut (amb un nombre creixent d'alumnes), Conrad Rafart —professor de tenora, saxo i flauta de l'escola de Blanes, i professor també al Conservatori de Música Isaac Albéniz de Girona— comenta amb preocupació que aquest gènere musical és molt minoritari a l'ensenyament superior. Des de l'escola Conrad Saló de la Bisbal, Oriol Oller —coordinador pedagògic del centre— parla de defugir «la marginació» de la cobla. Rebutja l'encasellament de la música de cobla, perquè defensa que la tradició no és exclusiva del passat, sinó que està en constant construcció. En darrer terme, doncs, el de la música tradicional no hauria de ser un concepte estàtic, sinó que hauria de respondre als diversos interessos de l'alumnat. Així, tot i que l'ensenyament de la música de cobla és la joia de la corona de l'escola, ha deixat de ser exclusiu al centre, que ofereix ensenyament de nous instruments i pràctiques musicals. Aquesta mateixa evolució ha seguit l'escola de música i cobla Santa Maria de Blanes. Gemma Pla —directora de l'escola El Foment de Girona— també apel·la a la normalització de la música tradicional catalana. Ara bé, considera que per aconseguir aquesta normalització cal reconèixer el caràcter distintiu de la música popular que és pròpia dels Països Catalans, i insisteix que aquest procés no va pas en detriment d'altres estils musicals. Així mateix, Panxito —tal com es coneix Francesc Tomàs, professor de cordòfons, folklore, organologia i conjunts a l'AulaTradi de Salt— considera que la cultura catalana, a més d'acollir noves cultures, en aquest cas en el vessant musical, també s'hauria de transmetre.